

KIRJANDUSE AINEKAVA 5. KLASSILE (2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas)

ÕPPESISU	ÕPITULEMUSED	LÕIMING
<p>Lugemine Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); - loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; - tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest. 	<p>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Keskfond ja jätkusuutlik areng. Väärtused ja kõlblus. Seotud eesti keele, loodusainete, ühiskonnaõpetuse, ajalooaga.</p>
<p>Jutustamine Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist</p>	<ul style="list-style-type: none"> - jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; - jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; - jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle 	<p>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Teabekeskfond. Väärtused ja kõlblus. Seotud eesti keele, muusika, kunsti jt jutustavate ainetega.</p>

<p>jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.</p> <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p>Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasiaküsimused.</p> <p>Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega.</p> <p>Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena.</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine.</p> <p>Teksti teema sõnastamine.</p> <p>Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.</p> <p>Illustratiivsete näidete (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p>Teose/loo kui terviku mõistmine</p>	<p>sisu.</p> <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</p> <ul style="list-style-type: none"> - koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi; vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; - koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu; - leiab lõigu kesksed mõtted; <p>järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha;</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega; - arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; - otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse. 	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng.</p> <p>Kultuuriline identiteet.</p> <p>Teabekeskond.</p> <p>Tehnoloogia ja innovatsioon.</p> <p>Seotud kõigi ainetega.</p>
--	---	---

<p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu tüüptegelased.</p>		
<p>Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.</p>	<p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine - tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; - seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust; - mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes</p>	<p>Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet. Elukestev õpe. Seotud eesti keele, võõrkeele, kunsti, ühiskonnaõpetuse ja ajalooaga.</p>
<p>Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea</p>	<p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</p>	<p>Tehnoloogia ja innovatsioon. Kultuuriline identiteet.</p>

<p>võitlus kurjaga jne). Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Seiklusjutu tunnused. Teose teema. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane. Tegelasvahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoormiline.</p>	<p>- seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust</p>	<p>Seotud ajaloo (muinasajalugu ja - kultuur. Vanarahvakultuur. Kombed ja tavad); kunsti (rahvakunst); muusika (rahvalaul ja autorilaul, viis, rütm, esitus); eesti keele (silp, rõhk, vanad keelevormid, murded, kujundlik keelekasutus); geograafiaga (murdealane geograafiline paiknemine, tsivilisatsioon ja loodus).</p>
<p>Esitamine Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Rollimäng, rollitekstiesitamine.</p>	<p>Esitamine - esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.</p>	<p>Elukestev õpe ja karjäär. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Esinemine seotud kõigi ainetega.</p>
<p>Omalooming Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse, tunnete kirjeldamine. Jutustamine. Jutustuse ülesehitus.</p>	<p>Omalooming - kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti.</p>	<p>Kultuuriline identiteet. Elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon Seotud eesti keele, kirjanduse, ajaloo, loodusõpetusega.</p>

<p>Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid, nt loomamuinasjutu, seiklus- või fantaasiajutu, tekke- või seletusmuistendi, loomtegelase, või kirjandusliku tegelase kirjelduse, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loole uue või jätkuva lõpu, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale, algustähekordustega naljaloo, luuletuse põhjal samasisulise jutu või muud sellist.</p>		
--	--	--

Soovituslik kirjandus:

A. Lindgren „Meisterdetektiiv Blomkvist”, J. R. R. Tolkien „Kääbik”, R. Roht „Jutte loomadest” vm teos, J. Krüss „Minu vaarisa ja mina” või „Timm Thaler ehk müüdnud naer”, E. Kästner „Veel üks Lotte”, E. Raud „Kalevipoeg” või „Roostevaba mõök”, J. Kross „Mardileib”, J. Brzechwa „Pan Kleksi akadeemia”, A. Jakobson „Õöbik ja vaskuss”, H. Jõgisalu „Lugusid vanalt Läänemaalt”, J. Rannap „Agu Sihvka annab aru”, üks uudisproosa teos omal valikul, üks luulekogu omal valikul (Ott Arder, Hando Runnel, Leelo Tungal, Wimberg)